

TEM/1225/00.04.01/2016

LAUSUNTO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE TYÖAIKASÄÄNTELYÄ SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Työ- ja elinkeinoministeriö on 7.7.2017 pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa työaikasäätelyä selvittävän työryhmän mietinnöstä, joka sisältää luonnoksen hallituksen esitykseksi työaikalaki. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavan.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi työaikalaki, joka korvaisi vuoden 1996 työaikalain (605/1996). Työaikalaki ehdotetaan ajantasaisesti pitäytyen pääperiaatteiden osalta kuitenkin voimassa olevan työaikalain sääntelytavassa.

Lakiehdotuksen 40 §:ssä säädettäisiin kanneajasta. Pykälän 1, 2 ja 4 momentin mukaan kanne olisi kulloinkin kysymyksessä olevan oikeuden menettämisen uhalla nostettava momentissa sanotussa määräajassa. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei oikeuden menettämisen uhkaa ole sisällytetty pykälän 3 momenttiin.

Uuden työaikalain 44 §:ssä olisi rangaistussäännös. Pykälä vastaa varsin pitkälle nykyistä työaikalain 42 §:n rangaistussäännöstä. Ehdotettu työaikalain 44 §:n rangaistussäännös jakaantuu viiteen momenttiin. Pykälän 1 ja 2 momentissa on kysymys rikostunnusmerkistöistä, ja 3 momentissa on säännös vastuun kohdentumisesta. Pykälän 4 momentissa on viittaus säännös rikoslain 47 luvun 2 §:n työaikasuojelurikosta koskevaan säännökseen ja 5 momentissa tieliikennelain (267/1981) tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomista koskevaan 105 a §:ään.

Työaikalain 44 §:n 1 momentissa säädettäisiin, että työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja muita kuin maksuvelvollisuutta, sopimista, oikeustoimen muotoa tai työaikakirjanpitoa koskevia säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava työaika rikkomuksesta sakkoon.

Momentissa on kysymys blankotyyppisestä eli varsin avoimesta rangaistussäännöksestä. Rangaistavuus edellyttää säännöksen mukaan erityistä tekijäasemaa (työnantaja tai tämän edustaja) ja syyksiluettavuuden osalta tahallisuutta tai huolimattomuutta. Lisäksi edellytetään, että kyse on työaikalain tai sen nojalla annettujen muiden kuin maksuvelvollisuutta, sopimista, oikeustoimen muotoa tai työaikakirjanpitoa koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta. Rangaistavan menettelyn kuvauksessa ei siten ole hyödynnetty esimerkiksi viittauksia tiettyihin yksittäisiin työaikalain säännöksiin. Rangaistavaa menettelyä ei säännöksessä ylipäätään säännösten- tai määräysten vastaisuuden, tekijätunnusmerkin ja syyksiluettavuusvaatimuksen ohella kuvata positiivisesti, vaan säännös sisältää maininnan seikoista, joita koskeva säännösten tai määräysten vastainen menettely jää säännöksen mukaisen rangaistavuuden ulkopuolelle (negatiivinen kriteeri).

Tällainen rangaistussäännös ei ole rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta tyydyttävä. Säännöksen perusteella ei saa riittävän selvää käsitystä siitä, millainen menettely on rangaistavaa ja millainen ei. Blankotyyppiset rangaistussäännökset on pyrittävä laatimaan niin, että ne täyttävät seuraavat edellytykset: 1) rangaistussäännöksen ja niiden käyttäytymisnormien, joiden rikkominen on rangaistavaa, väliset viittaukset ovat asianmukaiset, 2) käyttäytymisnormit, joiden rikkominen on rangaistavaa, on muotoiltu laillisuusperiaatteeseen sisältyvän tarkkarajaisuusperiaatteen edellyttämien tavoin täsmällisiksi, 3) myös itse rangaistussäännöksessä on ainakin jonkinlainen asiallinen kuvaus rangaistavasta käyttäytymisestä ja 4) käyttäytymisnormistosta ilmenee niiden rikkomisen rangaistavuus. Näitä kriteereitä kuvataan Lainkirjoittajan oppaassa s. 244-245.

Mahdollinen rangaistussäännös tulee laatia ottaen huomioon yleiset kriminalisointiperiaatteet ja lainkirjoitusperiaatteet, mukaan lukien mainitut blankotyyppisten rangaistussäännösten hyväksyttävyydelle asetetut tavoitteet. Jos jo perusmuotoinen huolimattomuus olisi riittävä syyksiluettavuuden aste, tämä on syytä nimenomaisesti perustella. Yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee normaaliin tapaan riittävässä määrin selvittää säännösten sisältöä.

Pykälän 2 momentin mukaan työaika rikkomuksesta tuomittaisiin myös moottoriajoneuvon kuljettaja, joka jättää tekemättä säädetyt merkinnät ajopäiväkirjaan tai ei pidä ajopäiväkirjaa mukanaan ajon aikana. Säännöksestä on syytä ilmetä, minkä säännösten rikkomisesta on kyse (esimerkiksi: Työaika rikkomuksesta tuomitaan myös moottoriajoneuvon kuljettaja,

joka tahallaan rikkoo 31 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä merkinnät ajopäiväkirjaan tai pitää ajopäiväkirja mukana ajon aikana).

Pykälän 4 momentin mukaan rangaistus 32 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua työaikakirjanpitoa koskevasta laiminlyönnistä tai väärinkäytöksestä sekä sellaisesta työaika-rikkomuksesta, joka on tehty työsuojeluviranomaiselta saadusta kehotuksesta, määräyksestä tai kiellosta huolimatta, säädetään rikoslain 47 luvun 2 §:ssä. Momentissa on kysymys viittaussäännöksestä rikoslakiin. Sellaiset kirjoitetaan nykyisin yleensä muotoon, jossa vain viitataan rikoslain asianomaiseen rangaistussäännökseen (ks. Lainkirjoittajan opas s. 245).

Osastopäällikkö

Sami Manninen

Lainsäädäntöneuvos

Jussi Matikkala

